

hbo-masteropleiding Theater Zuyd Hogeschool

16 maart 2015

NVAO uitgebreide Toets nieuwe opleiding

Paneladvies

1	Samenvattend advies	3
2	Werkwijze panel	6
2.1	Samenstelling panel	6
2.2	Beoordelingskader en reikwijdte	6
2.3	Vorbereiding	6
2.4	Locatiebezoek	6
2.5	Vervolgtraject en totstandkoming rapport	7
3	Beschrijving van de opleiding	8
3.1	Algemeen	8
3.2	Profiel instelling	8
3.3	Profiel opleiding	8
4	Opleidingsbeoordeling	10
4.1	Beoogde eindkwalificaties	10
4.2	Programma	11
4.3	Personeel	18
4.4	Voorzieningen	21
4.5	Kwaliteitszorg	22
4.6	Toetsing	24
4.7	Afstudeergarantie en financiële voorzieningen	26
4.8	Algemene conclusie over de kwaliteit van de opleiding	27
5	Overzicht oordelen	29
	Bijlage 1: Beoogde eindkwalificaties Master Theater	30
	Bijlage 2: Samenstelling panel	32
	Bijlage 3: Programma locatiebezoek	34
	Bijlage 4: Overzicht van bestudeerde documenten	36
	Bijlage 5: Lijst met afkortingen	37

1 Samenvattend advies

Zuyd Hogeschool heeft bij de NVAO een toets nieuwe opleiding aangevraagd voor de hbo-masteropleiding Theater. Het betreft een bekostigde opleiding in het kunstenonderwijs met twee afstudeerrichtingen: Regisseur en Theatervormgeving/theaterkostuumontwerp. De opleiding wordt verzorgd door de Toneelacademie Maastricht, onderdeel van de faculteit van de Kunsten. Sinds het collegejaar 2013-2014 worden er pilots uitgevoerd in de vorm van mastercursussen. Aangezien de evaluaties hiervan hebben geleid tot aanzienlijke aanpassingen, beschouwt de Toneelacademie ze echter niet als maatgevend voor de toets nieuwe opleiding.

Beoogde eindkwalificaties

De masteropleiding Theater heeft de beoogde eindkwalificaties geformuleerd in samenspraak met professionals binnen het theaterwerkveld. Uitgangspunt is het beroepsbeeld waarbij regisseurs, theatervormgevers en theaterkostuumontwerpers *scientific practitioners* zijn die hun academische competenties – in de vorm van *artistic research* – aanwenden in de beroepspraktijk. Het panel vindt dat er aan de eindkwalificaties een helder beroepsbeeld ten grondslag ligt en dat er sprake is van een professionele oriëntatie. Het masterniveau is duidelijk aanwijsbaar. Het panel kan zich vinden in de geformuleerde eindkwalificaties. De opleiding heeft ze vergeleken met die van gelijkaardige opleidingen in binnen- en buitenland, en ze tevens ter validering voorgelegd aan de werkveldcommissie. Deze heeft ze na enkele tekstuele wijzigingen goedgekeurd.

Programma

De opleiding heeft een studielast van 85 EC's en een nominale studieduur van twee jaar. Het programma is opgedeeld in een exploratiefase, een integratiefase en een realisatiefase. Binnen deze fasen is sprake van twee leerlijnen: Artistiek onderzoek en Productie en organisatie. Het programma bestaat uit de colleges Artistic Research/Reisgenoten, seminars van uiteenlopende omvang en groepsbijeenkomsten. De studenten leveren in de eerste twee fasen het onderzoeksvoorstel 1.0 resp. 2.0 en het productiedossier 1.0 resp. 2.0. In de realisatiefase moeten beide laatste producten leiden tot een masterproef, die de student als zelfstandig cultureel ondernemer heeft bedacht, ontwikkeld, uitgewerkt en uitgevoerd. Dit gebeurt bij de samenwerkende praktijkpartner. Studenten van de afstudeerrichting Regisseur regisseren een voorstelling binnen een professionele context en hebben de eindverantwoordelijkheid voor deze voorstelling. Studenten van de afstudeerrichting Theatervormgeving/theaterkostuumontwerp ontwerpen een toneelbeeld en/of de kostuums voor een productie en zorgen samen met de medewerkers van de praktijkpartner voor de realisatie hiervan. De begeleidingsstructuur is gericht op alle producten die de studenten moeten leveren.

Het panel vindt dat er sprake is van een samenhangende opzet van het programma, waarbij de studiebelasting evenredig is verdeeld over beide studie jaren. Het kan zich vinden in de keuze om het hele tweede jaar te reserveren voor de realisatie van de masterproef en het afstuderen (25 EC's), omdat hiermee op voorhand rekening wordt gehouden met de planning van de praktijkpartner. Een afwijkende planning belemmert hierdoor niet de studievoortgang. Het didactisch concept is helder. Het stoelt op een combinatie van opdracht- en studentgestuurd onderwijs waarbij de studenten in hoge mate worden aangezet tot actief leren. Het panel concludeert dan ook dat het didactisch concept op een

juiste manier is vertaald in de vormgeving van het programma. Verder vindt het panel de toelatingsprocedure transparant en valide.

Personeel

Het docententeam is goed gekwalificeerd voor het verzorgen van onderwijs en begeleiding aan de masterstudenten. Docenten zijn (deels) werkzaam in de theaterwereld, binnen het lectoraat Autonomie en Openbaarheid in de Kunsten van Zuyd Hogeschool of aan de Universiteit Maastricht. Iedere afstudeerrichting heeft een eigen coördinator die verantwoordelijk is voor de organisatorische realisatie van het programma en tevens zorg draagt voor de inhoudelijke en onderwijskundige aansturing van gastdocenten. Het panel is van mening dat het personeelsbeleid van de Toneelacademie voldoende garantie biedt voor de kwaliteit en de omvang van het personeel.

Voorzieningen

De thuisbasis van de opleiding is de Toneelacademie Maastricht, die de beschikking heeft over diverse professioneel ingerichte zalen, studio's en werkplaatsen. Studenten kunnen ook terecht in de werkruimtes van de Academie Beeldende Kunsten. De colleges Artistic Research worden verzorgd in een van de gebouwen van de Universiteit Maastricht. Zo nodig kunnen studenten ook gebruikmaken van de universiteitsbibliotheek. Voor de masterproef maken ze gebruik van de werkruimtes van de praktijkpartner. Het panel vindt dat de opleiding zo beschikt over een ruim en gevarieerd palet aan faciliteiten die passend zijn voor de realisatie van het programma.

Ook heeft het panel met instemming kennisgenomen van de verschillende vormen van studentbegeleiding. Deze varieert van de inhoudelijke begeleiding bij het onderzoeksvorstel 1.0 en 2.0 tot en met de kritische reflectie door een docent-onderzoeker van het lectoraat, en de begeleiding bij de totstandkoming van het productiedossier 1.0 en 2.0 door twee coaches (een dramaturg en regisseur of scenograaf), tot de individuele coaching van de student door de coördinator (bij de persoonlijke en professionele ontwikkeling van de student). De informatievoorziening is mede dankzij de kleinschaligheid van de opleiding adequaat.

Kwaliteitszorg

Het panel kan zich vinden in de keuze om, gezien de kleinschaligheid van de opleiding, evaluaties mondeling te doen plaatsvinden en statistische analyses van de uitkomsten achterwege te laten. Het waardeert de wijze waarop vrijwel permanent de vinger aan de pols wordt gehouden. De examencommissie is actief betrokken geweest bij de onderwijsontwikkeling. Ook is er een eigen werkveldcommissie actief, naast de raad van advies van de Toneelacademie als geheel. Vooralsnog zal de masteropleiding geen eigen opleidingscommissie hebben maar zich laten vertegenwoordigen in de opleidingscommissie van de bacheloropleidingen. Mede gelet op de interne kwaliteitszorg bij de bacheloropleidingen oordeelt het panel dat de relevante partijen systematisch betrokken worden bij de opleiding.

Toetsing

Van de 85 EC die door de opleiding worden aangeboden, worden er 25 toegekend aan het einde van de studie. De overige studiepunten worden toegekend aan het einde van de exploratiefase en de integratiefase. Voor alle programmaonderdelen zijn leerdoelen geformuleerd die afgeleid zijn van de eindkwalificaties. De toetsing en beoordeling in de eerste twee fasen fungeren als groenlichtmomenten voor uiteindelijk de masterproef. Naast deze integrale toetsmomenten wordt alleen de module Artistic Research/Reisgenoten apart

getoetst en beoordeeld. Het afstuderen bestaat niet alleen uit de masterproef zelf, maar ook uit een kritische reflectie waarin het artistiek onderzoek, de productie en de professionele ontwikkeling van de student met elkaar in verband moeten worden gebracht. Daarnaast schrijven de studenten een evaluatieverslag van het productiedossier.

Het panel heeft waardering voor de zorgvuldige wijze waarop de beoordelingen worden voorzien van mondelinge dan wel schriftelijke feedback. De toetsystematiek is solide en ook wordt de toetskwaliteit naar het oordeel van het panel afdoende geborgd. Het meent dat het lectoraat en het werkveld op juiste wijze bij de beoordeling van het afstuderen worden betrokken.

Afstudeergarantie en financiële voorzieningen

Het panel heeft kennisgenomen van de afstudeergarantie die Zuyd Hogeschool c.q. de Toneelacademie Maastricht heeft afgegeven. De meerjarenbegroting voor de opleiding toont aan dat er voldoende financiële voorzieningen zijn getroffen.

Concluderend stelt het panel vast dat de masteropleiding Theater veel potentieel heeft en dat de basiskwaliteit voldoende is. Het adviseert de NVAO om positief te besluiten ten aanzien van de kwaliteit van deze nieuwe hbo-masteropleiding van Zuyd Hogeschool.

Den Haag, 16 maart 2015

Namens het panel ter beoordeling van de uitgebreide Toets nieuwe opleiding hbo-master Theater van Zuyd Hogeschool,

prof. dr. J.J. van Maanen
(voorzitter)

mw. dr. M. van Vliet
(secretaris)

2 Werkwijze panel

2.1 Samenstelling panel

De NVAO heeft een panel vastgesteld met volgende samenstelling:

- Voorzitter: em. prof. dr. J.J. van Maanen, emeritus hoogleraar Kunst en Maatschappij & Theaterwetenschappen, Rijksuniversiteit Groningen; voorzitter Kunstraad Groningen.
- Leden:
  - mw. B. Van Lindt, managing director DasArts, Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten;
  - mw. A.-M. Lambrechts, artistiek coördinator bij Toneelhuis (Antwerpen);
- Student-lid: mw. S. Haeck, student master Spel, RITS School of Arts (Brussel).

Het panel voldoet aan de eisen van de NVAO zoals die in het Beoordelingskader staan omschreven. Het panel beschikt over deskundigheid ten aanzien van vakgebied, werkveld en het kunstonderwijs. Ook is er internationale deskundigheid aanwezig, student-gebonden deskundigheid, visitatie- en auditdeskundigheid. Dit blijkt uit de cv's van de panelleden, die in bijlage 2 zijn opgenomen. Het panel werd bijgestaan door dr. D. Provijn, beleidsmedewerker NVAO en procescoördinator, en mw. dr. M. van Vliet, extern secretaris.

2.2 Beoordelingskader en reikwijdte

Bij de toetsing heeft het panel het *Beoordelingskader voor de uitgebreide Toets nieuwe opleiding* van de NVAO (Stcrt. 2010, nr 21523) in acht genomen.

2.3 Voorbereiding

Het panel heeft zich op de beoordeling voorbereid aan de hand van de documenten die de opleiding ter beschikking heeft gesteld. De eerste bevindingen zijn onderling schriftelijk uitgewisseld. Op basis daarvan heeft de procescoördinator namens het panel op 19 februari 2015 nog extra informatie opgevraagd en verzocht een aantal onduidelijkheden toe te lichten. Op 19 en 23 februari heeft de opleiding antwoorden en aanvullende documenten toegestuurd. In bijlage 4 van dit paneladvies is een overzicht opgenomen van documenten die het panel vooraf heeft bestudeerd.

Op 24 februari 2015 is het panel bij elkaar geweest. Tijdens deze bijeenkomst heeft het panel de eerste bevindingen besproken en vragen geformuleerd voor de aanvrager. Deze vragen zijn door de secretaris geïnventariseerd en zijn als input gebruikt voor het locatiebezoek.

2.4 Locatiebezoek

Op 25 februari 2015 heeft het panel een locatiebezoek afgelegd. Tijdens dit bezoek is het panel in verschillende gespreksrondes van nadere informatie voorzien en zijn de vraagpunten aan de orde gesteld en in discussie gebracht. Het programma van het locatiebezoek is toegevoegd in bijlage 3. Na afloop van het locatiebezoek heeft het panel de bevindingen onderling besproken en vertaald naar voorlopige conclusies. De panelvoorzitter

heeft die vervolgens in kort bestek teruggekoppeld aan het opleidingsmanagement en andere betrokkenen.

2.5 Vervolgtraject en totstandkoming rapport

De secretaris heeft op basis van de bevindingen en overwegingen van het panel een conceptadvies opgesteld en dit aan de panelleden voorgelegd. Vervolgens heeft het panel dit concept van commentaar voorzien, waarna de definitieve tekst is vastgesteld. Uiteindelijk zijn aan de hand van de uitkomsten per standaard beargumenteerde oordelen per onderwerp en een eindoordeel over de kwaliteit van de opleiding gegeven. Dit heeft geresulteerd in een definitief paneladvies aan de NVAO op 16 maart 2015.

3 Beschrijving van de opleiding

Om tot een afgewogen oordeel te komen over de nieuwe hbo-masteropleiding Theater heeft het visitatiepanel zich eerst georiënteerd op de instelling en de algemene opleidingscontouren. Deze oriëntatie vond plaats op basis van het aangeleverde *Informatiedossier* en een aantal documenten (zie bijlage 4). De website van de instelling verschaft aanvullende informatie.

3.1 Algemeen

Instelling:	Zuyd Hogeschool
Opleiding:	Theater
Oriëntatie:	Hbo
Niveau:	Master
Variant:	Voltijd
Afstudeerrichtingen:	– Regisseur – Theatervormgeving/theaterkostuumontwerp
Locatie:	Maastricht
Studieomvang:	85 EC's
Sector:	Taal en cultuur

3.2 Profiel instelling

De Toneelacademie Maastricht maakt deel uit van Zuyd Hogeschool, faculteit van de Kunsten (Arts Faculty Maastricht). Eind 2015 zal de NVAO op de hogeschool een Instellingstoets Kwaliteitszorg uitvoeren. Aan de faculteit van de Kunsten zijn twee lectoraten verbonden. Relevant voor de nieuwe masteropleiding is het lectoraat Autonomie en Openbaarheid in de Kunsten. Dit profileert zich als een centrum voor onderzoek dat bijdraagt aan de versterking van het kunstonderwijs en de kunstpraktijk.

De Toneelacademie Maastricht werd in 1950 opgericht, aanvankelijk als katholieke pendant van de Toneelschool Amsterdam. Sinds 1955 is de academie gevestigd in het deels zeventiende-eeuwse gebouwencomplex aan de Lenculenstraat, in het centrum van Maastricht. Kernactiviteiten zijn de voltijdse bacheloropleiding Theater (met als afstudeerrichtingen: Acteur, Theatraal performer, Regisseur, en Theatervormgeving/theaterkostuumontwerp) en de deeltijd bacheloropleiding Docent Theater (met als afstudeerrichtingen: Docent en Regisseur). Daarnaast is er vanuit de *Jekerstudio – European Centre for Performing Arts* een aanbod aan onbekostigde masterclasses, workshops, vakinhoudelijke conferenties en festivals.

3.3 Profiel opleiding

De hbo-masteropleiding Theater is een bekostigde opleiding in het kunstsonderwijs. Het is een vervolgstudie na de bachelor Theater, in het bijzonder de afstudeerrichtingen Regisseur en Theatervormgeving/theaterkostuumontwerp. Afgestudeerden van deze 'studietrajecten' in de bachelor konden in de collegejaren 2013-2014 en 2014-2015 hun studie voortzetten in twee pilotmastercursussen: de Master Course Director en Master Course Theatre Design & Theatre Costume Design.

De ervaringen met deze pilots hebben geleid tot de ontwikkeling van de masteropleiding Theater. De Toneelacademie wil hiermee, samen met het professionele veld, aanwezige talenten doordacht en gestructureerd helpen zich verder te ontwikkelen. In het actuele tijdsgewricht, zo geeft de instelling zelf aan in het *Informatiedossier*, volstaat het niet de competenties van regisseur, scenograaf of theaterkostuumontwerper te beheersen. Bachelorstudenten moeten kunnen evolueren van een artistieke vakman of vakvrouw tot autonome beroepsbeoefenaars met een eigen signatuur en een artistieke én maatschappelijke relevantie.

De masteropleiding profileert zich blijkens het *Informatiedossier* met een aantal in het oog springende eigenschappen. Allereerst is er de samenwerking met het professionele veld, dat direct betrokken is bij de realisering van het programma. Dit maakt een wisselwerking tussen het onderwijs en het professionele veld mogelijk, hetgeen de vormgeving van het programma ten goede komt: voor regisseurs en scenografen hebben zowel het masterproject ('masterproef') als het artistiek onderzoek plaats binnen een professionele context. In de tweede plaats is er de ligging van de Toneelacademie Maastricht in het grensgebied van drie landen. Op het raakvlak van de Duitse, Nederlandse en Belgische theatercultuur krijgen de studenten maximale kansen zich te ontplooiën in een voor hen geschikte omgeving. Als derde kenmerk noemt de instelling de interactie tussen regie en theatervormgeving. Samenwerking tussen studenten van beide afstudeerrichtingen wordt gestimuleerd omdat, aldus het *Informatiedossier*, het zeer inspirerend kan zijn om niet alleen in beeldtaal maar ook in regie te komen tot projecten die bouwen aan een theater voor de toekomst.

4 Opleidingsbeoordeling

Van toepassing is het Beoordelingskader voor de uitgebreide Toets nieuwe opleiding van de NVAO (Stcrt. 2010, nr 21325). Dit kader wordt gebruikt als de instelling niet beschikt over een positief oordeel over de instellingstoets kwaliteitszorg. De beoordeling is gericht op zeven vragen:

1. Wat beoogt de opleiding?
2. Met welk programma?
3. Met welk personeel?
4. Met welke voorzieningen?
5. Hoe wordt de kwaliteit geborgd?
6. Hoe wil de opleiding dit toetsen?
7. Zijn er voldoende financiële middelen?

Deze zeven vragen zijn vertaald in zeven onderwerpen en 16 standaarden. Over de standaarden geeft het visitatiepanel een gemotiveerd oordeel op een tweepuntsschaal: onvoldoende of voldoende. Vervolgens geeft het panel een gemotiveerd eindoordeel over de kwaliteit van de opleiding als geheel, ook op de tweepuntsschaal. De definities die bij de beoordeling zijn gehanteerd, hebben betrekking op zowel de scores van de standaarden als de scores van de opleiding in totaal:

- *Basiskwaliteit* – De kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijs verwacht mag worden van een bachelor- of masteropleiding binnen het hoger onderwijs.
- *Onvoldoende* – De opleiding voldoet niet aan de basiskwaliteit.
- *Voldoende* – De opleiding voldoet aan de basiskwaliteit.

4.1 Beoogde eindkwalificaties

4.1.1 Standaard 1

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Bevindingen

Het ontwikkelteam van de masteropleiding Theater heeft de beoogde eindkwalificaties geformuleerd in samenspraak met professionals binnen het theaterwerkveld en in overleg met de docenten van de opleiding. De werkveldcommissie heeft ze in februari 2015 gevalideerd. De eindkwalificaties hebben betrekking op beide afstudeerrichtingen: Regisseur en Theatervormgeving/theaterkostuumontwerp. Ze zijn gerelateerd aan de Dublindescriptoren voor de mastergraad (zie bijlage 1 van dit adviesrapport).

De eindkwalificaties zijn afgeleid van het beroepsbeeld dat de ontwikkelaars met de opleiding voor ogen hebben. De als master opgeleide regisseurs, scenografen en/of theaterkostuumontwerpers spelen in het creatieve team een inspirerende en met argumenten onderbouwde, overtuigende rol. Ze tonen flexibiliteit, denken praktisch, handelen communicatief en geven leiding aan complexe processen. Ze opereren steeds vaker buiten de landsgrenzen.

Afgestudeerde masters weten zich met hun artistiek werk bovendien te positioneren in de samenleving. Zij zoeken voor hun onderzoek, creaties en interventies een maatschappelijk relevante context. Cruciaal in hun werk is een door *artistic research* doordachte artistieke visie, van waaruit zij hun project starten. Deze visie, die stoelt op reflectie en contextualisering van de beroepspraktijk, moet vervolgens vertaald worden in een hanteerbaar concept voor het theaterproject. Mogelijk vinden zij een plaats binnen bestaande en bekende structuren, of creëren zij een nieuwe niche voor hun artistiek werk. Voor de realisatie van hun theaterproject is daarom niet alleen autonoom vakmanschap van belang, maar ook omgevingsbewust cultureel ondernemerschap, leiderschap en een hoge mate van artistiekeiteit.

Overwegingen

Het panel constateert op basis van het *Informatiedossier* en de gevoerde gesprekken dat er aan de nieuwe masteropleiding Theater een helder beroepsbeeld ten grondslag ligt. Het ontwikkelteam heeft overtuigend uiteengezet dat er weliswaar een verschil is tussen de initiërende rol van regisseurs en de volgende rol van vormgevers (scenografen en theaterkostuumontwerpers), maar dat de set eindkwalificaties voor beide beroepsgroepen gelijk is.

De professionele oriëntatie van de opleiding is dan ook onweerlegbaar, zo overweegt het panel na de documentanalyse en de verschillende gespreksrondes. De beoogde eindkwalificaties komen met het geschetste beroepsbeeld overeen en zijn wat het niveau betreft passend voor een hbo-master. Tijdens het locatiebezoek hebben ook de vertegenwoordigers van het werkveld bevestigd hoezeer de eindkwalificaties gericht zijn op de beroepsuitoefening van regisseurs en theatervormgevers.

Het panel overweegt ten slotte dat inhoud, niveau en oriëntatie van de beoogde eindkwalificaties formeel door afgevaardigden van het werkveld zijn gevalideerd. Verder heeft de opleiding aangetoond dat de eindkwalificaties wat het eindniveau betreft zijn gekoppeld aan internationale standaarden. Op grond van het vergelijkende onderzoek dat de opleiding heeft uitgevoerd naar de eindkwalificaties van gelijkaardige binnen- en buitenlandse opleidingen, heeft het panel vastgesteld dat de eindkwalificaties ook inhoudelijk voldoen aan internationale eisen.

Het panel concludeert dat de beoogde eindkwalificaties van de masteropleiding Theater wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie zijn geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Conclusie

Op grond van bovenstaande overwegingen beoordeelt het panel standaard 1 'Beoogde eindkwalificaties' als *voldoende*.

4.2 Programma

4.2.1 Standaard 2

De oriëntatie van het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en/of de beroepspraktijk.

Bevindingen

De masteropleiding Theater bevat diverse componenten die gericht zijn op het ontwikkelen van de beroepsvaardigheden van regisseurs, scenografen en/of theaterkostuumontwerpers. Allereerst is er de werkomgeving van de student, die in samenwerking met een partner uit de beroepspraktijk (productiehuis, gezelschap, festival en dergelijke) een project uitvoert dat als masterproef beoordeeld wordt. Voor de keuze van een praktijkpartner kunnen studenten een beroep doen op het internationale netwerk van de Toneelacademie Maastricht, maar zij kunnen ook zelf een partner aandragen.

In de tweede plaats zijn er binnen het programma (vakinhoudelijke en productionele) seminars en groepsbijeenkomsten opgenomen waarin studenten hun beroepsvaardigheden verder ontwikkelen. Deze programmaonderdelen worden verzorgd door gastdocenten die als professional werkzaam zijn in diverse sectoren en disciplines binnen de theaterwereld.

De Toneelacademie Maastricht geeft in het *Informatiedossier* verder aan dat er in het programma expliciet aandacht is voor vaardigheden op het gebied van *artistic research*, waarbij de kunstenaar zijn of haar eigen artistieke proces contextualiseert, positioneert, documenteert en inzichtelijk maakt. Studenten volgen het programmaonderdeel *Artistic Research* van de gelijknamige wo-master van de Universiteit Maastricht, terwijl het lectoraat Autonomie en Openbaarheid in de Kunsten (Zuyd Hogeschool) door middel van seminars en onderzoeksbegeleiding ervoor zorgt dat studenten de verworven onderzoeksvaardigheden richten op hun beroepsuitoefening.

De beroepsgerichte oriëntatie van het programma als geheel wordt, ten slotte, geborgd door het kernteam van vaste docenten. De coördinatoren van de twee afstudeerrichtingen spelen hierbij een doorslaggevende rol, zo heeft het panel uit de gesprekken opgemaakt. De werkveldcommissie heeft eveneens een belangrijke borgende functie waar het gaat om de professionele oriëntatie van het programma.

Overwegingen

Het panel meent dat het programma van de hbo-masteropleiding Theater in voldoende mate verband houdt met de eisen die aan regisseurs, scenografen en/of theaterkostuumontwerpers worden gesteld. Een substantieel onderdeel van het programma is bestemd voor werkplek- en werkveldgebonden activiteiten. Het onderzoeksgedeelte van de opleiding past volgens het panel evenzeer bij de professionele oriëntatie van de opleiding.

Ook door de keuze van (gast)docenten brengt de opleiding een goede verbinding aan met het werkveld en de beroepspraktijk. Bovendien brengt de opleiding de beoogde synergie tussen regie en vormgeving tot stand in het programma van masterclasses en verdiepingslessen. Daarbij komt dat de Toneelacademie nauwe banden heeft met die beroepspraktijk en samenwerkt met een groot aantal partners in binnen- en buitenland.

Het panel concludeert dat het programma aantoonbare verbanden heeft met actuele ontwikkelingen in het beroepenveld en het vakgebied.

Conclusie

Het panel beoordeelt standaard 2 'Oriëntatie programma' als *voldoende*.

4.2.2 Standaard 3

De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

Bevindingen

Het programma is opgedeeld in drie fasen, die inhoudelijk zijn beschreven in het *Informatiedossier*:

- *Exploratiefase: methoden en technieken* (30 EC) – Deze fase kent twee leerlijnen: Artistiek onderzoek en Productie en organisatie. De studenten vergroten hun theoretische kennis en verwerven praktische vaardigheden op het gebied van probleemdefinitie, contextualiseren (artistiek, theoretisch, ambachtelijk, institutioneel), onderzoeksmethodologie, onderzoeksgedachte en het werken met publiek. Tijdens de colleges Artistic Research/Reisgenoten (12 EC) wordt het werk van Vincent van Gogh, Charles Ives, Christoph Schlingensiefel en Rem Koolhaas als voorbeeld genomen. Tijdens de twaalf onderzoeks- en vakinhoudelijke seminars komen de studenten regie en theatervormgeving steeds samen en krijgen ze aanvullend en/of ondersteunend onderwijs. Thema's zijn bijvoorbeeld: niet-talige vormen van documentatie, auto-etnografie van de eigen artistieke praktijk, actie-onderzoek, productieplanning, leiderschap en interdisciplinariteit. Ook vinden er ontmoetingen plaats met toonaangevende regisseurs, scenografen, kostuumontwerpers en dramaturgen. Intussen werken de studenten aan hun onderzoeksvoorstel 1.0 en productiedossier 1.0. Deze worden gepresenteerd, besproken en becommentarieerd tijdens de drie groepsbijeenkomsten.
- *Integratiefase: verdiepen en verwerken* (30 EC) – Deze fase, met identieke leerlijnen, vindt plaats in het tweede semester van de opleiding. Studenten leren het materiaal en hun kennis en vaardigheden met betrekking tot artistiek onderzoek toe te passen in een definitief ontwerp van hun meesterproef. Ze werken de artistiek-inhoudelijke vraagstelling uit en brengen contextualisering aan in hun plan. Daarnaast vertalen zij deze vraagstelling en artistieke opdracht in een realistisch en uitvoerbaar productieplan dat kan rekenen op de steun van de betrokken partij(en). Ook hier zijn er seminars – in totaal tien stuks, de inhoud is deels vraaggestuurd – op het gebied van artistiek onderzoek (bijv. interviewtechnieken en onderzoekspresentatievormen), vakinhoud (bijv. regiestijlen, scenografie, dramaturgie, interdisciplinariteit) en de productie zelf (bijv. leiderschap in complexe maakprocessen, organisatie en budgettering, communicatie en pr). De studenten werken in deze fase hun onderzoeksvoorstel 1.0 en productiedossier 1.0 uit tot versie 2.0. Deze worden gepresenteerd, besproken en becommentarieerd tijdens de vier groepsbijeenkomsten.
- *Realisatiefase: masterproef, kritische reflectie en productiedossier* (25 EC) – Deze fase vindt plaats in het tweede studiejaar. De aanvang is mede afhankelijk van de planning van de professionele partner. Studenten werken hier individueel aan hun masterproject/masterproef (15 EC), dat voortvloeit uit het onderzoeksdesign van de vorige fase. Het project wordt door de student – als zelfstandig cultureel ondernemer – bedacht, ontwikkeld, uitgewerkt en uitgevoerd. Dit gebeurt bij de samenwerkende praktijkpartner. Studenten van de afstudeerrichting Regisseur regisseren een voorstelling binnen een professionele context en hebben de eindverantwoordelijkheid voor deze voorstelling. Studenten van de afstudeerrichting Theatervormgeving/theaterkostuumontwerp ontwerpen een toneelbeeld en/of de kostuums voor een productie en zorgen samen met de medewerkers van het theater voor de realisatie hiervan. In een kritische reflectie reflecteren de studenten op hun onderzoeksdesign in relatie tot het artistieke product, waarbij ze de focus richten op de probleemstelling, de ontwikkelde

aanpak en de gekozen interventiecontext (8 EC). Verder evalueren de studenten hun eigen productiedossier, met aandacht voor alle aspecten van het productieproces (2 EC).

Overwegingen

Het panel heeft met instemming kennisgenomen van de inhoudsbeschrijving van de diverse programmaonderdelen en de wijze waarop de leerdoelen per programmaonderdeel zijn afgeleid van de eindkwalificaties. De volgtijdelijkheid binnen het programma is dankzij de drie fasen helder en ook de twee inhoudelijke leerlijnen – Artistiek onderzoek, en Productie en organisatie – zijn volgens het panel goed uitgewerkt. Tijdens het locatiebezoek heeft het ontwikkelteam overtuigend uiteengezet dat studenten weliswaar aan de masteropleiding beginnen met een rudimentair projectidee en een mogelijke onderzoeksvraag, maar dat zij hiervan ook kunnen afwijken indien dit op grond van hun artistiek onderzoek wenselijk is. In de pilotcursussen is gebleken dat de oriënterende functie van de exploratiefase goed werkt en dat praktijkpartners openstaan voor herdefiniëring van het masterproject.

De leerlijn Artistiek onderzoek is terecht een substantieel onderdeel van het curriculum, aangezien er in de kunstpraktijk steeds meer nadruk wordt gelegd op een theoretisch vermogen op (master)niveau. Toch meent het panel, op grond van het informatiedossier, dat er een duidelijker onderscheid noodzakelijk is tussen kunst als onderzoek, kunstzinnig onderzoek en onderzoek ten behoeve van de kunstproductie. Deze drie vormen van artistiek onderzoek lopen in de bestudeerde teksten nogal eens door elkaar, hetgeen de helderheid van het vak niet ten goede komt. De opleiding beaamt dit en geeft aan dit zelf als een aandachtspunt te beschouwen. In samenhang hiermee zou overwogen kunnen worden de specifieke eisen die voor een succesvolle afronding van de module Artistic Research/Reisgenoten aan studenten gesteld worden, nauwgezet te omschrijven en te bezien of de hiervoor beschikbare 12 EC's wel optimaal gebruikt worden. Bovendien zou het nuttig kunnen zijn inzicht te verwerven in de manier waarop en de mate waarin de essentiële leermomenten van genoemde module worden verdiept in de te volgen seminars, ook in cumulatieve zin.

Het panel concludeert dat de inhoud van het programma studenten voldoende mogelijkheid biedt om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

Conclusie

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel *voldoende* voor standaard 3 'Inhoud programma'.

4.2.3 Standaard 4

De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

Bevindingen

Het panel heeft in het visiedocument *Theater van de 21ste eeuw: traditie en vernieuwing* de onderwijsvisie van de Toneelacademie Maastricht bestudeerd. Hierin wordt een aantal kenmerken opgesomd die ook van toepassing zijn voor de masteropleiding Theater: een praktijkgerichte leeromgeving met veel aandacht voor maatwerk, een expliciete plek voor onderzoek binnen het onderwijs, en de leeromgeving als *professional community*.

In het didactisch concept van de masteropleiding zijn deze elementen terug te vinden. In het *Informatiedossier* wordt gesproken van opdrachtgestuurd onderwijs: opdrachten sturen het leren van studenten en genereren de leerdynamiek. De opdrachten zijn gerelateerd aan de eindkwalificaties, waardoor studenten deze al doende verwerven. Daarbij hebben ze een toenemende vrijheid in de weg die ze willen bewandelen. Ze komen binnen met een vraag over wat zij willen leren en sturen gaandeweg hun eigen leerweg door zichzelf meer en meer opdrachten te geven, zowel binnen de onderzoekslijn als binnen de productielijn. Deze opdrachten moeten uiteindelijk leiden tot het praktijkonderzoek, de productie en de kritische reflectie daarop.

De leeromgeving als professional community komt tot stand door de combinatie van cursorisch onderwijs (colleges *Artistic Research*), ondersteunend onderwijs in de vorm van seminars, en de groepsworkbijeenkomsten waarin de studenten op constructief kritische wijze elkaars onderzoeksvoorstellen en productiedossiers bespreken. De opleiding noemt bij de seminars het principe van activerend onderwijs: studenten krijgen concepten, zienswijzen en werkmodellen aangereikt en gaan hiermee zelfstandig aan de slag en integreren die binnen hun onderzoeks- en productielijn. De inhoud van de seminars is afgestemd op de behoeften van de student. Het gaat om kennisoverdracht maar ook om interactie, reflectie en discussie, met als doel de koppeling met de eigen beroepspraktijk en/of het masterproject tot stand te brengen. De opleiding gaat uit van toenemende zelfsturing van de student.

De vormgeving van het programma is dusdanig dat er geen programmaonderdelen gevolgd kunnen worden bij partner-theaterscholen in het buitenland. Internationalisering van het programma komt tot stand door de keuze van de individuele student om in het buitenland het masterproject/masterproef te realiseren.

Overwegingen

Naar het oordeel van het panel is het didactisch concept, zoals dit door het ontwikkelteam is verwoord tijdens het locatiebezoek, in lijn met de beoogde eindkwalificaties en sluiten de werkvormen hierbij aan. Er is sprake van een afgewogen programma, met een duidelijke volgtijdelijkheid van de programmaonderdelen. Hoewel de studenten pas in de realisatiefase daadwerkelijk de praktijk in gaan, zijn er in de exploratie- en integratiefase voldoende momenten – vooral in de seminars – waarop de beroepspraktijk in de vorm van praktische oefeningen en opdrachten binnen het curriculum een plaats heeft gekregen. Verder wordt de studenten in seminars en groepsbijeenkomsten voldoende gelegenheid geboden om interdisciplinair te werken. Het panel kan zich vinden in de geboden mogelijkheden om een deel van het artistiek onderzoek en/of de masterproef als geheel bij een buitenlandse praktijkpartner te realiseren.

In de vormgeving van het programma is bovendien een goede balans gevonden tussen enerzijds het opdrachtgestuurde onderwijs en anderzijds de studentgestuurde invulling daarvan. Het programma nodigt hierdoor sterk uit tot leren, zo meent het panel, te meer daar theorie en praktijk sterk met elkaar zijn verweven. Uit de inhoudsbeschrijving van het programma blijkt voorts dat van de studenten steeds wordt gevraagd de theoretische concepten te integreren in de beroepspraktijk, in casu het voorbereiden, uitvoeren en evalueren van de masterproef. De wijze waarop de opleiding dit proces in de diverse programmaonderdelen aanstuurt, is echter in bepaalde onderdelen nog onduidelijk.

Het panel concludeert dat er sprake is van een helder didactisch concept en dat de vormgeving van het programma aan de standaard voldoet. Het adviseert wel de programma-onderdelen waar het gaat om de integratie theorie-praktijk, verder te expliciteren.

Conclusie

Het panel beoordeelt standaard 4 'Vormgeving programma' als *voldoende*.

4.2.4 Standaard 5

Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.

Bevindingen

De kwalificaties van de instromende studenten van de masteropleiding Theater staan omschreven in het *Informatiedossier*. De opleiding richt zich op afgestudeerde bachelors Theater, al dan niet opgeleid aan de Toneelacademie Maastricht. De meest logische vooropleidingen zijn de bachelor-afstudeerrichtingen Regisseur en Theatervormgeving/theaterkostuumontwerp, maar in bijzondere gevallen kunnen ook studenten met een bachelor in de kunsten kandideren.

In beginsel kunnen kandidaten direct na hun diplomering in de bacheloropleiding worden toegelaten, mits zij voldoen aan de beschreven toelatingsvoorwaarden. De opleiding gaat echter uit van drie tot vijf jaar relevante werkervaring. Het opleidingsmanagement noemt in dit verband de noodzaak voor kandidaten om 'enige rijpheid' in de professionele ontwikkeling te hebben bereikt. De werkervaring moet onder meer blijken uit een cv, een portfolio en eventueel aanvullend materiaal, waarmee geïnteresseerde kandidaten hun geschiktheid voor de master dienen aan te tonen. Eventueel worden referenties van praktijkpartners opgevraagd.

Voordat studenten worden toegelaten vindt er een intake-assessment plaats. Dit bestaat uit enerzijds een schriftelijk deel waarvoor de kandidaat een aantal stukken moet aanleveren. Voorbeelden zijn: motivatiebrief, globale beschrijving van het projectidee (incl. de contouren van de onderzoeksvraag), aanbevelingen van mogelijk geïnteresseerde praktijkpartners en een cv, portfolio of anderszins. Anderzijds is er het mondelinge gedeelte in de vorm van een intakegesprek van 1,5 uur. De beoordelingscommissie bestaat uit ten minste drie leden die geworven worden uit het docententeam (incl. de coördinator van de gekozen afstudeerrichting). Ook de lector Autonomie en Openbaarheid in de Kunsten heeft zitting in de commissie.

In het intake-assessment wordt de artistieke bagage en de persoonlijke motivatie – in termen van artistieke ambities – van de student meegewogen. Ook het onderzoekend, reflecterend en zelforganiserend vermogen zijn selectiecriteria. Andere criteria hebben betrekking op de mondelinge en schriftelijke uitdrukkingsvaardigheid, persoonlijk leiderschap en de verbinding met de beroepspraktijk.

Overwegingen

Het panel is van mening dat de kwalificaties van instromende studenten afdoende zijn omschreven en dat ze transparant zijn voor de kandidaten. Wel constateert het panel dat instroomeisen dusdanig zijn geformuleerd dat er nauwelijks of geen kandidaten zullen instromen die zojuist de bachelor hebben afgerond. De opleiding richt zich meer op kandidaten die een tweede of derde stap in hun professionele loopbaan willen maken.

De beoordelingsprocedure heeft naar het oordeel van het panel een formeel karakter, hetgeen recht doet aan de selectieve functie ervan. Het formele karakter komt mede tot stand dankzij de samenstelling van de beoordelingscommissie en de afvaardiging van zowel het lectoraat als het relevante docententeam.

Ten slotte vestigt het panel de aandacht op de eis aan kandidaten om een synopsis te leveren van het masterproject, waarbij ze behalve hun artistieke ambities ook de contouren moeten schetsen van hun mogelijke onderzoeksvraag. Het panel heeft dit onderwerp in diverse gespreksronden ter sprake gebracht. Uit de reacties is gebleken dat het slechts gaat om een rudimentaire opzet van een masterproject en een globale onderzoeksvraag voor het masteronderzoek (een 'discussiedocument'). Niettemin meent het panel dat de opleiding c.q. de examencommissie ervoor moet waken dat de kandidaten kunnen volstaan met een ruwe schets van het project en onderzoek, mits die aanknopingspunten biedt voor het intakegesprek.

Dit laatste laat onverlet dat het programma aansluit bij de kwalificaties van de instromende studenten. De toelatingseisen zijn transparant en realistisch. Ook de kwaliteitsborging rond de procedure is in orde bevonden.

Conclusie

Het visitatiepanel vindt de opleiding wat standaard 5 'Aansluiting instromende studenten' betreft *voldoende*.

4.2.5 Standaard 6

Het programma is studeerbaar.

Bevindingen

Er is gekozen voor een nominale studieduur van twee studiejaren, waarbij het programma in het tweede jaar naar verhouding veel minder studiebelasting kent (60 versus 25 EC's). Het opleidingsmanagement geeft aan dat deze nominale studieduur kan worden ingekort indien de planning van de praktijkpartner dit toelaat. De ruime marge moet de kans op studievertraging voorkomen.

De onderwijs- en examenregeling (OER) is nog in conceptvorm en moet nog worden gevalideerd door Zuyd Hogeschool. Studenten krijgen per jaar van inschrijving minimaal één herkansing per toets/tentamen aangeboden, aldus de OER. Herkansingen moeten plaatsvinden binnen drie weken na de beoordeling. Indien er meer herkansingen nodig blijken te zijn, overlegt de coördinator met de examencommissie over de te nemen vervolgstappen.

Blijkens de OER zijn de tentamenuitslagen in beginsel onbeperkt geldig, mits de student onafgebroken is ingeschreven voor desbetreffende opleiding. De examencommissie is gerechtigd de geldigheidsduur te verlengen en/of eventueel een aanvullend tentamen op te leggen.

Overwegingen

Het panel vindt dat het programma van de master Theater studeerbaar is. Dit komt ten eerste door de evenredige spreiding van de studiebelasting. Daarbij wijst het panel echter

wel op het mogelijkheid dat de programmaonderdelen waarvoor veel zelfstudie vereist is, mogelijk lichter zijn dan het aantal EC's aangeeft. Vooral in de exploratiefase zou naar het oordeel van het panel een nauwkeuriger berekening van het aantal contacturen, zelfstudie-uren en begeleidingsuren nodig kunnen zijn.

Een andere factor die de studievoortgang bevordert, heeft betrekking op de actieve deelname van studenten aan het onderwijs. Er geldt een aanwezigheidsplicht en ook wordt van studenten verwacht dat zij zich terdege voorbereiden op de onderwijsbijeenkomsten (huiswerk). Zeker in het eerste jaar wordt hier stevig op ingezet. Verder kent de opleiding een intensief begeleidingsmodel dat de studenten evenzeer uitdaagt tot actief leren conform de planning van de opleiding. Uitstelgedrag wordt hiermee tegengegaan. De herkansingsregeling zoals beschreven in de OER neemt eventuele drempels in de studievoortgang weg.

Conclusie

Het visitatiepanel acht de opleiding *voldoende* waar het gaat om standaard 6 'Studeerbaarheid'.

4.2.6 Standaard 7

De opleiding voldoet aan wettelijke eisen met betrekking tot de omvang en de duur van het programma.

Bevindingen

De voltijdse masteropleiding is opgezet met een omvang van 85 ECTS (2380 studiebelastingsuren) en een normtraject van twee jaar.

Overwegingen

Het panel constateert op basis van het *Informatiedossier* en het aangereikte curriculum-schema met de verdeling van de EC's over de twee studie jaren dat er sprake is van een studie-omvang van 85 ECTS. Hiermee voldoet de opleiding aan de wettelijke vereisten van een voltijdse opleiding.

Conclusie

Het visitatiepanel beoordeelt standaard 7 'Wettelijke omvang en duur' *voldoende*.

4.3 Personeel

4.3.1 Standaard 8

De opleiding beschikt over een doeltreffend personeelsbeleid.

Bevindingen

Het personeelsbeleid van de Toneelacademie Maastricht, gebaseerd op het HRM-beleid van Zuyd Hogeschool, is van toepassing op de masteropleiding Theater. Uitgangspunt is dat docenten in de eerste plaats docent zijn binnen de academie en in de tweede plaats andere taken vervullen, zoals coördinerende taken. Alle docenten, ongeacht de wijze waarop zij zijn gecontracteerd, vervullen een belangrijke en/of omvangrijke functie in het werkveld.

De opleiding heeft voor elk van de twee afstudeerrichtingen een aparte coördinator en werkt verder met een kernteam van vaste docenten. Daarnaast werkt de opleiding met gastdocenten: specialisten uit het werkveld die onderwijs verzorgen in de seminars. Waar mogelijk worden de partners uit het werkveld, waar studenten hun masterproject uitvoeren, betrokken bij hun begeleiding.

Het personeelsbeleid voorziet tevens in periodieke gesprekken met de vaste docenten en coördinatoren. Conclusies en afspraken worden schriftelijk vastgelegd en vormen het startpunt voor het volgende jaargesprek. Met gastdocenten worden individuele feedbackgesprekken gevoerd over onder meer de evaluatieve opmerkingen van de studenten over inhoud en didactiek van de lessen. Indien zaken tot tevredenheid zijn gelopen, aldus het *Informatiedossier*, wordt het volgend jaar een nieuw contract geboden, mits dit past binnen de onderwijsinhoudelijke kaders.

Overwegingen

Het visitatiepanel heeft met instemming kennisgenomen van het personeelsbeleid van de Toneelacademie Maastricht. Het constateert op basis van de gesprekken met het opleidingsmanagement en de docenten dat de wijze van aansturing door de coördinatoren voldoet. Ook de gastdocenten met wie het panel heeft gesproken, hebben zich waardierend uitgelaten over de wijze waarop zij door de coördinatoren worden begeleid. Zij hebben bovendien, weliswaar binnen de doelstellingen van de opleiding, voldoende mogelijkheid tot eigen inbreng in hun programmaonderdeel.

Conclusie

Het panel beoordeelt standaard 8 'Personeelsbeleid' als *voldoende*.

4.3.2 Standaard 9

Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

Bevindingen

Alle personeelsleden die bij de onderwijsuitvoering van de master Theater betrokken zijn, kunnen bogen op een ruime (internationale) praktijkervaring binnen de diverse theater-disciplines, dan wel op een ruime ervaring als (gepromoveerd) geesteswetenschapper.

Gastdocenten worden primair aangetrokken op grond van hun vakinhoudelijke merites. Zij zijn werkzaam in de internationale theaterberoepspraktijk, in de wetenschap of bijvoorbeeld als cultureel ondernemer. Zij worden op voorspraak van docenten uitgenodigd wegens hun specifieke kennis, ervaring, werkwijze of expertise. Een ander selectiecriteria is de aansluiting van hun werk bij relevante, actuele ontwikkelingen.

De twee opleidingscoördinatoren zijn verantwoordelijk voor de organisatorische realisatie van het onderwijsprogramma. Zij dragen zorg voor de onderwijskundige begeleiding van de gastdocenten en spelen tevens een begeleidende rol in de contacten met de professionele partners waar studenten hun masterproject uitvoeren. Op deze manier wil de opleiding borgen dat het gehele programma, inclusief het masterproject, voldoet aan haar inhoudelijke en onderwijskundige standaarden.

Zowel de opleidingscoördinatoren als de docenten die een vast contract hebben, maken gebruik van de mogelijkheden tot deskundigheidsbevordering die binnen Zuyd Hogeschool dan wel Universiteit Maastricht geboden worden.

Overwegingen

Afgaande op de bestudeerde cv's en de waarderende opmerkingen van de vertegenwoordigers van het werkveld tijdens het locatiebezoek acht het panel het docententeam voldoende gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma. Van hen wordt, zo hebben de coördinatoren tijdens het locatiebezoek benadrukt, tevens gevraagd dat zij zowel de studenten Regisseur als de studenten Theatervormgeving/theaterkostuumontwerp kunnen aanspreken. Uit verschillende gespreksrondes is gebleken dat de opleidingscoördinatoren hierbij een belangrijke rol hebben en die – zoals bleek uit de pilotcursussen – naar ieders tevredenheid uitvoeren.

Het feit dat twee docenten ook verbonden zijn aan het lectoraat Autonomie en Openbaarheid in de Kunsten, heeft voor de opleiding een duidelijke meerwaarde, met name voor het aanleren van onderzoeksvaardigheden en een onderzoeksattitude, en voor de onderzoeksbegeleiding. Ook de wijze waarop professionals uit het werk- en beroepenveld als gastdocenten aan de opleiding zijn verbonden, betekent volgens het panel een verrijking van het docententeam als geheel.

Conclusie

Het panel beoordeelt standaard 9 'Kwalificaties personeel' als *voldoende*.

4.3.3 Standaard 10

De omvang van het personeel is toereikend voor de realisatie van het programma.

Bevindingen

Blijkens het *Informatiedossier* is er bij een instroom van tien studenten sprake van een docent-studentratio van 1:8. Desgevraagd heeft het opleidingsmanagement aangegeven dat met de toename van het aantal studenten het aantal beschikbare fte's – met name voor de individuele begeleiding – navenant zal stijgen. De praktijkpartners waar studenten hun masterproef uitvoeren, moeten onder meer beschikken over voldoende massa en coachingsmogelijkheden.

Overwegingen

Het panel heeft kennisgenomen van de beschrijving van het aantal personeelsleden dat bij de opleiding is betrokken. Het panel constateert dat de omvang van het team nu en in de toekomst toereikend is om het onderwijsprogramma te kunnen uitvoeren. Het kan zich eveneens vinden in de eis aan praktijkpartners dat zij tijd vrijmaken voor het begeleiden van de student bij het masterproject.

Conclusie

Het panel beoordeelt standaard 10 'Omvang opleidingsteam' als *voldoende*.

4.4 Voorzieningen

4.4.1 Standaard 11

De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.

Bevindingen

De thuisbasis van de opleiding is de Toneelacademie Maastricht, die de beschikking heeft over speelplekken/podia, theaterzalen, spellokalen (waaronder balletzalen), een videostudio en een montagestudio. De theaterzalen hebben professionele audiovisuele en lichtvoorzieningen. Verder is er een decorwerkplaats, een rekwisietenatelier en een gespecialiseerde bibliotheek.

Daarnaast kunnen studenten van de opleiding gebruik maken van de atelierruimtes en de individuele werkruimtes van de Academie Beeldende Kunsten (Zuyd Hogeschool). De colleges van het programmaonderdeel *Artistic Research* worden verzorgd in het gebouw van de faculteit der Cultuur- en Maatschappijwetenschappen (Universiteit Maastricht). Beide instellingen zijn op loopafstand van de Toneelacademie gehuisvest.

Overwegingen

De indruk die het visitatiepanel tijdens het locatiebezoek heeft gekregen van de leeromgeving van de Toneelacademie, is positief. Die indruk wordt versterkt door de mogelijkheid gastdocenten hun seminars te laten verzorgen op locatie, in hun eigen praktijkruimtes. Voor de realisatie van de masterproef hebben de studenten de beschikking over de praktijkruimtes van de professionele theaters.

Het feit dat studenten ook gebruik kunnen maken van de bibliotheek van de Universiteit Maastricht, draagt er volgens het panel toe bij dat studenten beschikken over optimale voorzieningen voor het doen van onderzoek. Het panel oordeelt dan ook dat niet alleen de huisvesting maar ook de voorzieningen alleszins toereikend zijn voor de realisatie van het programma.

Conclusie

Het panel beoordeelt standaard 11 'Huisvesting en materiële voorzieningen' als *voldoende*.

4.4.2 Standaard 12

De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Bevindingen

Uit het *Informatiedossier* blijkt dat studenten op verschillende manieren worden begeleid. Allereerst is er de individuele onderzoeksbegeleiding in de onderzoeksleerlijn (vanuit het lectoraat): in de exploratie- en integratiefase is de begeleiding gericht op het niveau, de methodiek en de diepgang van onderzoeksvoorstel 1.0 resp. 2.0; in de realisatiefase met name op de kritische reflectie, als onderdeel van het afstuderen.

Daarnaast worden de studenten inhoudelijk begeleid bij het samenstellen van productiedossier 2.0. In de integratiefase gebeurt dit vanuit de opleiding door twee coaches – een

dramaturg en regisseur of scenograaf – die de student begeleiden in de verdere uitwerking van het artistieke project.

Ook bij het werken aan de masterproef krijgen de studenten vanuit de opleiding twee coaches toegewezen: een dramaturg en een regisseur/scenograaf. De eerste coacht de student vanuit de geformuleerde onderzoeksvraag op het gebied van dramaturgie en theoretische omkadering (literatuur, interviews, voorbeelden uit het landschap). Idealiter is deze theoretische coach een dramaturg van de praktijkpartner. De tweede bezoekt presentaties, repetities en toonmomenten en geeft feedback aan de student over diens concrete werk bij de praktijkpartner.

Gedurende de hele studie krijgen de studenten individuele studiebegeleiding, afgestemd op de mate van professionalisering en gericht op hun professionele en persoonlijke ontwikkeling. Doorgaans is de opleidingscoördinator verantwoordelijk voor deze coaching.

De kleinschaligheid van de opleiding – het opleidingsmanagement beschouwt zeven studenten als pedagogisch minimum en een jaarlijkse instroom van tien studenten als relevant maximum – draagt bij aan wat men noemt ‘de contactintensiviteit’ van de opleiding. Die komt de informatievoorziening aan studenten ten goede. Buiten de wandelgangen (mondeling en mededelingenbord) maakt de opleiding gebruik van de digitale middelen, de studiegids, het leerplan en, indien van toepassing, cursusboeken.

Overwegingen

Het panel vindt de begeleidingsopzet adequaat, omdat de studiebegeleiding expliciet gekoppeld is aan de inhoudelijke leerlijnen – Artistiek onderzoek, en Productie en organisatie – en de producten die de studenten hier moeten leveren. Dat er bovendien sprake is van individuele studiebegeleiding die gericht is op de persoonlijke en professionele ontwikkeling, acht het panel een goede keuze, te meer daar deze vorm van begeleiding ook een brugfunctie heeft ten aanzien van genoemde leerlijnen en de persoon van de student.

De vertegenwoordigers van het werkveld, die allen als samenwerkende partner betrokken zijn (geweest) bij een masterproject en masterproef, beschouwen de begeleiding die zij als praktijkcoach verzorgen als een win-winsituatie. ‘Er is een dubbel belang voor de academie en het gezelschap’, zo heeft een van hen opgemerkt. Zij zijn dan ook tevreden over de dubbele praktijkbegeleiding van de masterstudent, vanuit de opleiding en vanuit de partnerorganisatie.

Conclusie

Het panel beoordeelt standaard 12 ‘Studiebegeleiding en informatievoorziening’ als *voldoende*.

4.5 Kwaliteitszorg

4.5.1 Standaard 13

De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.

Bevindingen

De opleiding heeft de processen rond de programma-evaluaties beschreven in het *Informatiedossier*. Deze zijn conform het kwaliteitszorgsysteem van Zuyd Hogeschool respectievelijk de Toneelacademie Maastricht. In dit systeem worden vier cycli onderscheiden waarbinnen de pdca-cyclus wordt rond gemaakt: de accreditatiecyclus (zes jaar), de interne auditcyclus (twee jaar), de managementcyclus (één jaar) en de periodieke cycli binnen de opleidingen zelf.

De programmaonderdelen van de masteropleiding worden doorgaans in de vorm van een groepsgebesprek geëvalueerd. Het opleidingsmanagement streeft naar een kwaliteitscultuur met als uitgangspunt een '*professional learning community*': docenten en studenten analyseren gezamenlijk wat er goed of niet goed is gegaan. Op grond hiervan worden zo nodig maatregelen getroffen door de betreffende opleidingscoördinator dan wel de directeur van de Toneelacademie. Gezien de geringe studentenpopulatie van de masteropleiding wordt weinig waarde gehecht aan de uitkomsten van de Nationale Studentenenquête.

Overwegingen

Het panel kan zich vinden in de keuze van de Toneelacademie om, gezien de kleinschaligheid van de opleiding, evaluaties mondeling te doen plaatsvinden en statistische analyses van de uitkomsten achterwege te laten. Uit de gesprekken met docenten, ontwikkelaars en de vertegenwoordigers van het werkveld is gebleken dat er sprake is van korte lijnen tussen de opleiding enerzijds en haar stakeholders anderzijds. Diverse stakeholders hebben aangegeven dat de opleiding adequaat reageert op hun evaluatieve opmerkingen.

Ook hebben de onderwijsontwikkelaars laten zien hoe de pdca-cyclus bij de pilot-mastercursussen gestalte heeft gekregen: op basis van eigen evaluaties over de begeleiding bij de masterproef binnen de pilotcursussen hebben zij in de begeleidingsopzet veranderingen aangebracht.

Het panel heeft verder kennisgenomen van de toetsbare streefdoelen die de opleiding heeft geformuleerd en de manieren waarop hierover diverse managementinformatie wordt verzameld. Ook op grond van de kwaliteitszorgagenda meent het panel dat de opleiding beschikt over een passend kwaliteitszorgsysteem.

Conclusie

Het panel beoordeelt standaard 13 'Evaluaties en streefdoelen' als *voldoende*.

4.5.2 Standaard 14

Bij de interne kwaliteitszorg zijn de opleidings- en examencommissie, medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken.

Bevindingen

De Toneelacademie beschikt over een opleidingscommissie voor zowel de bacheloropleidingen als de nieuw te starten masteropleiding. Hierin zijn docenten vertegenwoordigd en afgevaardigden van de studentenraad. Het opleidingsmanagement voorziet een eigen opleidingscommissie voor de master bij een groter studentenaantal dan nu het geval is.

De examencommissie heeft de onderwijsontwikkelaars van de master Theater geadviseerd over het formuleren van leerdoelen, afgeleid van de eindkwalificaties van de masteropleiding. De adviezen hadden tevens betrekking op de summatieve en formatieve toetsing (incl. feedback), de stijgende beheersingsniveaus en de kwaliteit van toetsen en beoordelen in het algemeen.

Aan de master Theater is een eigen werkveldcommissie verbonden, met vertegenwoordigers van praktijkpartners in verschillende disciplines. Deze komt één maal per jaar bijeen om ontwikkelingen in het werkveld te bespreken en die te relateren aan de beoogde eindkwalificaties en het programma. Het afnemend beroepenveld wordt bovendien op informele wijze bij de kwaliteitszorg betrokken dankzij de intensieve samenwerking met partners uit het werkveld. Zij hebben ook een rol bij de beoordeling van de masterproef.

Studenten worden, behalve via de opleidingscommissie, betrokken bij de interne kwaliteitszorg door de groepsgewijze dan wel individuele evaluaties na afloop van de verschillende programmaonderdelen. Alumni zullen iedere drie jaar worden bevroegd over de aansluiting van de opleiding op de arbeidsmarkt (ROA). Ook (vaste) docenten zijn vertegenwoordigd in de opleidingscommissie. In docentenvergaderingen en bijvoorbeeld het medewerkerstevredenheidsonderzoek wordt van hen een actieve inbreng verwacht.

Overwegingen

Bij alle gesprekspartners heeft het panel een grote betrokkenheid bij de opleiding waargenomen. De cultuur binnen de Toneelacademie en de kleinschaligheid van de opleiding dragen ertoe bij dat studenten, medewerkers en het werkveld (de partners waar studenten hun masterproject uitvoeren) zich op het juiste moment kunnen uitspreken over de kwaliteit van de opleiding.

Het panel heeft voorts met instemming kennisgenomen van de recente oprichting van de werkveldcommissie die, zo bleek tijdens het locatiebezoek, nauw betrokken is bij de opleiding. Voorts hebben de leden van de examencommissie op overtuigende wijze laten zien dat zij niet alleen het onderwijsontwikkelteam heeft ondersteund bij diverse aspecten van de kwaliteitszorg maar ook dat er aan hun adviezen gehoor is gegeven. Mede gezien de goed functionerende examencommissie van de bacheloropleidingen is het panel ervan overtuigd dat de examencommissie van de master haar taken ook na de start van de masteropleiding goed zal uitvoeren.

Op grond van het bovenstaande concludeert het panel dat de relevante partijen systematisch betrokken worden bij de opleiding.

Conclusie

Het panel beoordeelt standaard 14 'Betrokkenheid interne kwaliteitszorg' als *voldoende*.

4.6 Toetsing

4.6.1 Standaard 15

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Bevindingen

In de masteropleiding Theater worden de afzonderlijke programmaonderdelen als volgt getoetst:

Exploratiefase

- *Artistic Research/Reisgenoten*: deze module wordt getoetst door middel van vier schrijfoopdrachten, twee mondelinge presentaties en een eindpaper. De docent is hier tevens de beoordelaar.
- *Seminars*: studenten laten in hun individuele onderzoeksvoorstel 1.0 en productiedossier 1.0 zien hoe zij de aangeboden lesstof hebben verwerkt voor, uiteindelijk, hun masterproject/masterproef. Een beoordelingscommissie – de coördinator/studiebegeleider van de student, een docent uit de exploratiefase en een docent uit de integratiefase – beoordeelt beide tussenproducten. Alleen met een voldoende mogen de studenten door naar de volgende fase.
- *Groepsbijeenkomsten*: hier wordt alleen formatief getoetst. Studenten dienen actief deel te nemen aan de bijeenkomsten.

Integratiefase

- In deze fase wordt alleen integraal getoetst. De studenten werken hun producten uit de exploratiefase uit naar onderzoeksvoorstel 2.0 en productiedossier 2.0. De beoordelingscommissie heeft een identieke samenstelling als die in de vorige fase. Seminars worden niet afzonderlijk getoetst en beoordeeld; wel is actieve deelname een vereiste (net als bij de groepsbijeenkomsten). De overgang naar de realisatiefase is alleen mogelijk indien de twee genoemde producten met een voldoende zijn beoordeeld.

Realisatiefase

- *Masterproef*: deze wordt getoond in de vorm van een voorstelling (afstudeerrichting Regisseur) of een toneelbeeld als onderdeel van een voorstelling (afstudeerrichting Theatervormgeving/theaterkostuumontwerp). De beoordelingscommissie bestaat uit de coördinator/studiebegeleider van de student, de lector Autonomie en Openbaarheid in de Kunsten en de artistiek leider van de praktijkpartner waar de masterproef is gedaan (of diens vervanger). Behalve de masterproef als zodanig maakt ook een afrondend gesprek met de coaches en de coördinator deel uit van de toetsing. Van de student wordt verwacht te reflecteren op de masterproef, alsmede op de reacties van het publiek en eventuele persrecensies. Voor de masterproef is blijkens het informatie-dossier geen herkansing mogelijk.
- *Kritische reflectie*: bij het uitdiepen van hun onderzoeksvraag wordt van de studenten niet alleen brede research verwacht, maar ook persoonlijke, professionele verwerking van de materie en reflectie op hun masterproject. De beoordelingscommissie is identiek aan die van de masterproef. De kritische reflectie kan schriftelijk worden gepresenteerd maar ook andere presentatievormen zijn mogelijk.
- *Evaluatie productiedossier*: in dit evaluatieverslag evalueren de studenten hun eigen productiedossier op basis van de gerealiseerde masterproef. Ook de evaluaties en feedback in het afrondende gesprek na afloop van de masterproef, worden in dit verslag verwerkt. De beoordelingscommissie is identiek aan die van de masterproef.

De examencommissie borgt de kwaliteit van toetsen en examineren door er bijvoorbeeld op toe te zien dat het toetsen en de beoordeling valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk zijn.

Overwegingen

Op basis van de bestudeerde documentatie en de gesprekken concludeert het panel dat het systeem van toetsing voor de nieuwe masteropleiding adequaat is uitgewerkt. Dit geldt ook voor de wijze waarop het afstuderen is vormgegeven. De docent-ontwikkelaars hebben overtuigend aangegeven dat de begeleidingsstructuur bij het masterproject dusdanig is, dat studenten al in een vroeg stadium te horen krijgen als er een onvoldoende beoordeling dreigt. Bovendien kan een ondermaatse voorstelling, aldus het ontwikkelteam, juist uitnodigen tot een scherpe kritische reflectie en een gedegen evaluatie van het productiedossier.

De eindkwalificaties zijn vertaald in concrete leerdoelen aan de hand waarvan valide, betrouwbare en inzichtelijke beoordelingscriteria kunnen worden vastgesteld. Ook de beoordelingscriteria zijn helder beschreven. Voor studenten is inzichtelijk gemaakt hoe die zijn gerelateerd aan de eindkwalificaties.

Wel is het noodzakelijk om, wat de eindkwalificaties betreft, de beoogde ontwikkeling van beheersingsniveaus duidelijker te beschrijven. Het panel realiseert zich dat het met name in het kunstenonderwijs moeilijk is de niveauverschillen expliciet te verwoorden. Toch meent het dat de niveaus aan het einde van de exploratie- en integratiefase inzichtelijker kunnen worden gemaakt, bijvoorbeeld door beoordelingscriteria voor productiedossier 1.0, 2.0 en de Kritische Reflectie op dit punt preciezer te formuleren.

Het panel kan zich vinden in de gefaseerde integrale toetsing, verspreid over het hele curriculum en de zorgvuldige wijze waarop de beoordelingen worden voorzien van mondelinge dan wel schriftelijke feedback. Dit komt de transparantie van de beoordelingen ten goede. Het zesogenprincipe bij de toetsing en beoordeling in de realisatiefase, waarbij ook het werkveld is betrokken, borgt naar het oordeel van het panel de betrouwbaarheid ervan. De examencommissie heeft laten zien dat zij haar taak als kwaliteitsborgende instantie met betrekking tot het toetsen goed heeft opgepakt.

De conclusie is dan ook dat de masteropleiding Theater beschikt over een adequaat systeem van toetsing maar dat het expliciteren van de niveauontwikkeling binnen het curriculum nog aandacht behoeft.

Conclusie

Het panel beoordeelt standaard 15 'Toetsing' als *voldoende*.

4.7 Afstudeergarantie en financiële voorzieningen

4.7.1 Standaard 16

De instelling geeft aan studenten de garantie dat het programma volledig kan worden doorlopen en stelt toereikende financiële voorzieningen beschikbaar.

Bevindingen

Zuyd Hogeschool in casu de Toneelacademie Maastricht biedt alle studenten een afstudeergarantie. Het panel heeft inzage gekregen in de meerjarenbegroting, waaruit blijkt welke middelen beschikbaar zijn om de opleiding te ontwikkelen en uit te voeren. Het

management en het ontwikkelteam hebben bovendien aangegeven dat de Toneelacademie beschikt over een bescheiden fonds waarop bachelor- en masterstudenten een beroep kunnen doen indien de begroting van hun afstudeeropdracht bij een praktijkpartner niet sluitend is.

Overwegingen

Het panel stelt vast dat de Toneelacademie Maastricht voldoende financiële mogelijkheden heeft om studenten die aan de opleiding beginnen, de garantie te bieden dat zij het programma volledig kunnen doorlopen en afronden. Het waardeert de financiële ondersteuningsmogelijkheid – hoe bescheiden ook – die de Toneelacademie ook aan masterstudenten biedt.

Conclusie

Het panel beoordeelt standaard 16 'Afstudeergarantie en financiële voorzieningen' als *voldoende*.

4.8 Algemene conclusie over de kwaliteit van de opleiding

De hbo-masteropleiding Theater biedt naar het oordeel van het panel een interessante combinatie van onderzoeksvaardigheden en de mogelijkheid om die toe te passen in de theaterpraxis. Hierdoor ontstaat er een duidelijke meerwaarde voor de doorgaans als bachelor opgeleide professionals in de theaterwereld.

Het panel heeft tijdens het locatiebezoek groot enthousiasme en grote bevoegenheid waargenomen. Docenten zijn volgens het panel uitstekend gekwalificeerd om kennis over te dragen en studenten te begeleiden naar het masterniveau. De samenwerking met het lectoraat van de faculteit van Kunsten, van Zuyd Hogeschool, en de Universiteit Maastricht is in dit opzicht een goede keuze. Het personeelsbeleid van de Toneelacademie Maastricht biedt ook garanties voor de toekomst. De huisvesting en materiële voorzieningen zijn alleszins naar tevredenheid. Het panel heeft waardering voor de wijze waarop de studenten worden begeleid in hun studievoortgang en beroepsontwikkeling.

Ook het oordeel over het programma is positief. Er is een duidelijke fasering binnen het programma aangebracht, met een evenredige studielastverdeling, waarbij de twee leerlijnen Artistiek onderzoek en Productie en organisatie op een heldere manier zijn uitgewerkt. Studenten werken stapsgewijs toe naar het artistiek onderzoek dat hun masterproject/ masterproef moet schragen. Ook de begeleiding van de studenten is hierop gericht. Het panel acht het een goede keuze dat er van studenten bij hun afstuderen ook wordt gevraagd om een kritische reflectie op het artistieke product dat zij als masterproef leveren in relatie tot hun onderzoeksvraag en de onderzoeksresultaten. Terecht eist de opleiding dat studenten hier tevens reflecteren op hun professionele ontwikkeling en aantonen dat zij de theorie uit Artistic Research/Reisgenoten hebben begrepen, verwerkt en kunnen toepassen.

De opleiding beschikt dan ook over een adequaat systeem van toetsen. Dit systeem strekt zich uit van het toetsen van het instroomniveau bij de toelating tot en met het toetsen van het eindniveau bij het afstuderen. Het panel heeft voldoende mechanismes waargenomen, die de toetskwaliteit, ook in procedurele zin, kunnen borgen.

Het panel meent dat de relevante partijen – mede gezien de wijze waarop dit gebeurt in de bachelors – actief betrokken worden bij de interne kwaliteitszorg van de masteropleiding. Het heeft in de gesprekken met de werkveldcommissie en de examencommissie voldoende kritisch vermogen waargenomen waar de opleiding haar voordeel mee kan doen.

Het panel is van oordeel dat de hbo-masteropleiding Theater duidelijk voldoet aan een behoefte en dat de kwaliteit op alle standaarden van het NVAO-beoordelingskader voldoende aan de maat is.

5 Overzicht oordelen

Onderwerp	Standaarden	Oordeel
1 Beoogde eindkwalificaties	1. De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen	V
2 Programma	2. De oriëntatie van het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en/of de beroepspraktijk	V
	3. De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken	V
	4. De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken	V
	5. Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten	V
	6. Het programma is studeerbaar	V
	7. De opleiding voldoet aan wettelijke eisen met betrekking tot de omvang en de duur van het programma	V
	3 Personeel	8. De opleiding beschikt over een doeltreffend personeelsbeleid
9. Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma		V
10. De omvang van het personeel is toereikend voor de realisatie van het programma		V
4 Voorzieningen	11. De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma	V
	12. De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten	V
5 Interne kwaliteitszorg	13. De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen	V
	14. Bij de interne kwaliteitszorg zijn de opleidings- en examencommissie, medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken	V
6 Toetsing	15. De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing	V
7 Afstudeergarantie en financiële voorzieningen	16. De instelling geeft aan studenten de garantie dat het programma volledig kan worden doorlopen en stelt toereikende financiële voorzieningen beschikbaar	V
Algemene conclusie		V

V = voldoende O = onvoldoende

Bijlage 1: Beoogde eindkwalificaties Master Theater

Bron: Informatiedossier Aanvraag Uitgebreide Toets Nieuwe Opleidingen HBO Master-opleiding Theater, Zuyd Hogeschool, bijlage 1 (januari 2015).

Kennis en inzicht

Heeft aantoonbare kennis en inzicht, gebaseerd op de kennis en inzicht op het niveau van Bachelor en die deze overtreffen en/of verdiepen, alsmede een basis of een kans bieden om een originele bijdrage te leveren aan het ontwikkelen en/of toepassen van ideeën, vaak in onderzoeksverband.

1. De student ontwikkelt vakinhoudelijke kennis, inzichten en vaardigheden gebaseerd op eigen toegepast artistiek onderzoek, toegepast in een voorstelling of project, en beschikt over de onderzoeksvaardigheden van een professional, gebruikmakend van theoretische noties.
2. De student heeft kennis van en inzicht in het werk en de ideeën van zowel Nederlandse als buitenlandse beroepsbeoefenaren uit het eigen vakgebied en aanverwante vakgebieden.
3. De student heeft diepgaande theoretische en praktische kennis van het beroep van regisseur of theatervormgever/ kostuumontwerper en de rol daarvan in de maatschappij in Nederland en in Europa en kan zich daarbinnen positioneren.

Toepassen van kennis en inzicht

De student is in staat om kennis en inzicht en probleemoplossende vermogens toe te passen in nieuwe of onbekende omstandigheden binnen een bredere of (multidisciplinaire) context die gerelateerd is aan het vakgebied; is in staat om kennis te integreren en met complexe materie om te gaan.

4. De student past de relevante aspecten van zijn ondernemerschap met betrekking tot zijn vakgebied, zoals organisatorische, financiële en juridische aspecten toe, en weet zo een professioneel bestaan op te bouwen.
5. De student transformeert onderzoekend, experimenterend en beschouwend kennis, intuïties, indrukken en emoties tot een artistiek product.
6. De student kan zijn eigen bekwaamheden in een internationaal en/of multidisciplinair samenwerkingsverband inzetten om samen met anderen tot een artistiek resultaat te komen.
7. De student kan leiding geven binnen complexe, multidisciplinaire projecten en verbanden en definieert daarbij verschillende rollen, verantwoordelijkheden en belangen.

Oordeelsvorming

Is in staat om oordelen te formuleren op grond van onvolledige of beperkte informatie en daarbij rekening te houden met sociaal-maatschappelijke en ethische verantwoordelijkheden, die zijn verbonden aan het toepassen van de eigen kennis en oordelen.

8. De student kan zijn eigen werk en dat van anderen beschouwen, analyseren, duiden en beoordelen en kan werk plaatsen in bestaande tradities, theorieën en visies van het vakgebied en aanverwante disciplines.

9. De student beoordeelt zijn ontwerp op functionaliteit en artistieke waarde en overziet implicaties van keuzes en beslissingen ten aanzien van een ontwerp en kan deze achteraf verantwoorden.
10. De student reflecteert in woord en geschrift op de grenzen en mogelijkheden van het vak en op de eigen visie, specialismen en technische capaciteiten.

Communicatie

Is in staat om conclusies, alsmede de kennis, motieven en overwegingen die hieraan ten grondslag liggen, duidelijk en ondubbelzinnig over te brengen op een publiek van specialisten of niet-specialisten.

11. De student kan vanuit een persoonlijke visie debatteren met ingewijden en niet-ingewijden over het vakgebied.
12. De student kan ten behoeve van zijn werk een netwerk opzetten en onderhouden.

Leervaardigheden

Bezit de leervaardigheden die hem of haar in staat stellen een vervolgstudie aan te gaan met een grotendeels zelfgestuurd of autonoom karakter.

13. De student kan zijn vakmanschap, zijn persoonlijke invulling van de beroepssituatie en zijn artistieke verdieping verder ontwikkelen en verdiepen.
14. De student heeft inzicht in zijn eigen sterktes en zwaktes en neemt op basis hiervan acties om zijn eigen kennis, vaardigheden en inzichten verder te ontwikkelen.
15. De student laat in zijn werk een ontwikkeling in zijn persoonlijke artistieke visie zien, gebaseerd op een zelfgestuurd onderzoek.

Bijlage 2: Samenstelling panel

Em. prof. dr. J.J. van Maanen (voorzitter)

Hans van Maanen studeerde Nederlands en Theaterwetenschap in Utrecht en werkte vervolgens bij het Groot-Limburgs Toneel in Maastricht en Toneelgroep Theater in Arnhem. In 1982 promoveerde hij in Antwerpen op een proefschrift over toeschouwersdramaturgie. Hij was tien jaar verbonden aan een hogeschool in Breda en gaf les aan de Toneelschool in Amsterdam, voor hij universitair docent theaterwetenschap en later hoogleraar Kunst & Maatschappij en Theater werd aan de Rijksuniversiteit Groningen. Vanaf 1992 gaf hij tevens leiding aan het departement. Een aantal malen was hij in Groningen als dramaturg betrokken bij het werk van jeugdtheater De Citadel. In opdracht van de Universiteit Maastricht en het kunstvakonderwijs in Maastricht deed hij (deels internationaal) onderzoek naar de mogelijkheden om tot een gezamenlijk curriculum te komen op het gebied van de kunsten. Hij was in 1998 lid van de commissie voor het Oostelijk Toneelbestel en deed voor de provincies Overijssel en Gelderland in 2000 en 2006 een onderzoek naar het functioneren van de podia in deze provincies.

Ook was Van Maanen gedurende zeven jaar achtereenvolgens voorzitter van de commissie Theater, bestuurslid en interim-directeur van het Fonds voor de Podiumkunsten. Aanluitend had hij zitting in de commissie Alons die de herstructurering van de podiumfondsen voorbereidde. Sinds 2005 is hij voorzitter van de internationale onderzoeksgroep STEP (Project on European Theatre Systems), in welke positie hij met enige regelmaat voorstellingen in de zeven deelnemende landen bezoekt. Sinds zijn emeritaat in 2011 is Van Maanen voorzitter van de Kunstraad Groningen. In 2013 was hij kernlid van de visitatiecommissie voor de opleidingen Kunst en Cultuur van de Nederlandse universiteiten. Hij publiceerde nationaal en internationaal over dramaturgie en kunstbeleid, en is lid van de *editing board* van verschillende internationale tijdschriften.

Mw. B. Van Lindt (lid)

Barbara Van Lindt (Turnhout, 1966) heeft in haar professionele loopbaan ervaring opgedaan op het gebied van Talentontwikkeling, door twee werkplaatsen op te richten en te leiden (Gasthuis, Amsterdam en wpZimmer, Antwerpen). Daar hield zij zich bezig met het selecteren en begeleiden van jonge kunstenaars, alsook met het ontwikkelen van netwerken en samenwerkingen met partners in binnen- en buitenland. Die internationale dimensie werd verder uitgediept in de functie van programmator van het Brusselse Kunstenfestivaldesarts, waar haar brede kennis van zowel dans, performance als theater ingezet werd bij de totstandkoming van vier festivaledities. De laatste jaren is ze werkzaam als hoofd van de internationale theatermaster van de Amsterdamse Theaterschool, DasArts. Daar geeft ze vorm aan het nieuwe mastercurriculum, wat onder meer heeft geleid tot de ontwikkeling van een feedbackmethode die internationaal verspreid wordt, en tot een visitatie die resulteerde in een door de NVAO overgenomen advies 'excellent over de drie criteria' (eindkwalificaties, leeromgeving, toetsbeleid).

Mw. A.-M. Lambrechts (lid)

An-Marie Lambrechts (1957) is Germaniste (NL-ENG) van opleiding. Ze gaf van 1981 tot en met 1986 het vak British Drama aan de afdeling Engelse Letterkunde van de KU Leuven, en het vak Opvoeringsanalyse (tot 1991). Zij was tevens een van de drijvende krachten achter de opleiding Theaterwetenschap van de KU Leuven, in samenwerking met Erwin Jans en Geert Opsomer. In Brussel tekende zij mee voor een aantal educatieve videoprojecten van het Vlaams Theater Instituut. Daaruit zouden contacten voortkomen met onder anderen

William Forsythe, met wie zij – samen met Peter Missotten en Anne Quiryne – de video-installatie *The Mind Machine of Dr. Forsythe* maakte (1993). In 1993 vervoegde Lambrechts het net opgerichte Kunstenfestivaldesarts van Frie Leysen, waar zij als dramaturg werkte tot 1997 (onder meer voor Thierry Salmon). Occasioneel werkte zij mee aan reportages voor VRT (zoals *De dans ontsprongen*) en schrijft ze voor tijdschriften als *Etcetera* en *Documenta*.

Van 1997 tot 2006 was An-Marie Lambrechts artistiek directeur van STUK (en *Klapstuk* dat fuseert met STUK). STUK verhuisde in die periode naar een nieuwe infrastructuur en groeide uit tot een van de belangrijkste middelgrote kunstencentra in Vlaanderen. In 2006 werd Lambrechts artistiek coördinator bij Toneelhuis Antwerpen (Guy Cassiers) dat zich als stadsgezelschap ontwikkeld heeft tot een 'ensemble van makers'. Lambrechts is daarnaast op regelmatige basis jurylid voor RITS (master regie).

Mw. S. Haeck (student-lid)

Sara Haeck studeert aan het RITS, onderdeel van de Erasmushogeschool te Brussel, voor de Master in Dramatische kunsten/Spel. Gedurende haar opleiding zetelt zij in de Opleidingscommissie. Tijdens haar bachelorstudie liep zij stage bij De Maan (Mechelen) met de voorstelling *Peter Pan*, geregisseerd door Stef Lernous van Abbatoir Fermé.

Alle panelleden hebben een onafhankelijkheids- en onpartijdigheidsverklaring ingevuld en ondertekend.

Het panel werd bijgestaan door dr. D. (Dagmar) Provijn, beleidsmedewerker NVAO en procescoördinator, en mw. dr. M. (Rietje) van Vliet, extern secretaris.

Bijlage 3: Programma locatiebezoek

Het panel heeft een bezoek gebracht aan de locatie op 25 februari 2015. De vijf sessies werden op verzoek van de opleiding en met instemming van het panel bijgewoond door Sonja Troisfontaine, beleidsadviseur AFM.

LOCATIE

Toneelacademie Maastricht, Lenculenstraat 31-33, 6211 KP Maastricht

PROGRAMMA

08.45 – 09.45 uur	Ontvangst en intern beraad (besloten) Bestudering nieuw aangeleverde documenten
09.45 – 10.30 uur	Sessie 1: Management – Leo Swinkels, directeur Faculteit van de Kunsten Zuyd – Woody Richardson Laurens, plaatsvervangend directeur Toneelacademie
10.30 – 11.15 uur	Sessie 2: Docenten en ontwikkelaars – Jo Roets, coördinator masteropleiding Theater, ontwikkelaar, studiebegeleider – Sjef Tilly, coördinator masteropleiding Theater, ontwikkelaar, studiebegeleider – Ruth Benschop, docent Kritische reflectie, en tevens lector Autonomie en Openbaarheid in de Kunsten (Zuyd Hogeschool) – Peter Peters, docent module Artistic Research; tevens universitair hoofddocent Faculteit der Cultuur- en Wetenschapsstudies (Maastricht University) – Bart Van den Eynde, ontwikkelaar, docent/dramaturg
11.45 – 11.30 uur	Intern beraad (besloten) Bestudering nieuw aangeleverde documenten
11.30 – 12.15 uur	Sessie 3: Examencommissie – Saskia Valk, lid examencommissie Theater – Patricia de Kort, lid examencommissie Theater
12.15 – 14.00 uur	Lunch en intern beraad (besloten)
14.00 – 14.45 uur	Sessie 4: Vertegenwoordigers werkveld – Alex Mallems, artistiek leider Zeeland Nazomerfestival – Luc Joosten, dramaturg Vlaamse Opera – Barbara Wyckmans, directeur Het Paleis – Esther de Koning, talentmakelaar Via Zuid, talentontwikkeling podiumkunsten Limburg
14.45 – 15.15 uur	Intern beraad (besloten)

15.15 – 15.45 uur

Sessie 5: Docenten en ontwikkelaars

- Jo Roets, coördinator masteropleiding Theater, ontwikkelaar, studiebegeleider
- Sjef Tilly, coördinator masteropleiding Theater, ontwikkelaar, studiebegeleider
- Bart Van den Eynde, ontwikkelaar, docent/dramaturg

15.45 – 16.45 uur

Intern beraad (besloten)

16.45 – 17.00 uur

Terugkoppeling panelvoorzitter

Bijlage 4: Overzicht van bestudeerde documenten

Documenten vooraf bestudeerd

- Informatiedossier Aanvraag Uitgebreide Toets Nieuwe Opleidingen HBO Masteropleiding Theater Zuyd Hogeschool (januari 2015)
- Aanvraag doelmatigheidstoets hbo-masteropleiding Theaterstudies (brief OCW, 11 juni 2014)
- Concept-OER. Onderwijs- en examenregeling master Theater (Toneelacademie, vast te stellen per 1 september 2015)
- Curriculumschema master Theater (Toneelacademie, 28 oktober 2014)
- Internationale benchmarking master Theater (Toneelacademie, januari 2015)
- Leerplan master Theater (Toneelacademie, december 2014)
- Over de grenzen. Kritische Reflectie Toneelacademie Maastricht, hoofdstuk 1 'Beoogde eindkwalificaties bacheloropleidingen Theater en Docent Theater (Toneelacademie, 2008)
- Schematische weergave curriculum master Theater (Toneelacademie, januari 2015)
- Visie op onderzoek. Master Theater (Toneelacademie, zonder datum)

Documenten beschikbaar gesteld tijdens locatiebezoek

- Coursebook Artistic Research, Reisgenoten 2014-2015 (Toneelacademie, zonder datum)
- Handboek Kwaliteitszorg Zuyd (Zuyd, april 2014)
- Kwaliteitszorgplan Toneelacademie Maastricht 2014-2018 (Toneelacademie, zonder datum)
- Notitie Toetsbeleid Toneelacademie Maastricht, bachelor (mei 2014)
- Onderwijsvisie Zuyd (maart 2014)
- Onderzoek binnen de AFM. Beleidsnotitie (AFM, juli 2013)
- Personeelsplan 2010-2014. In Top Vorm III. Toneelacademie Maastricht (september 2013)
- Regeling Opleidingscommissie Zuyd (Zuyd, mei 2003)
- Schema curriculum master Theater en verdeling EC's (Toneelacademie, februari 2015)
- Schema koppeling beoordelingscriteria master Theater aan eindkwalificaties en Dublindescriptoren (Toneelacademie, zonder datum)
- Strategie Zuyd 2014-2018
- Studentenstatuut Zuyd Hogeschool, paragraaf voorzieningen studenten met een functiebeperking (Zuyd, zonder datum)
- Theater van de 21ste eeuw: traditie en vernieuwing (Toneelacademie, zonder datum).

Overig

- website zuyd.nl
- website toneelacademie.nl
- website wikipedia.nl

Bijlage 5: Lijst met afkortingen

AFM	Arts Faculty Maastricht
ba	bachelor
EC	European Credit
ECTS	European Credit Transfer System
hbo	hoger beroepsonderwijs
ma	master
NVAO	Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
OCW	ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
OER	onderwijs- en examenregeling
ROA	Research Centre for Education and the Labour Market
TNO	Toets nieuwe opleiding
WHW	Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek
wo	wetenschappelijk onderwijs

Het paneladvies is tot stand gekomen in opdracht van de NVAO met het oog op uitgebreide toetsing van de nieuwe hbo-masteropleiding Theater van Zuyd Hogeschool.

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO)

Parkstraat 28

Postbus 85498 | 2508 CD DEN HAAG

T 31 70 312 23 30

F 31 70 312 23 01

E info@nvaio.net

W www.nvaio.net

Aanvraagnummer 003658